

LYS & OPLYSNING

VisdomsNettet
www.visdomsnettet.dk

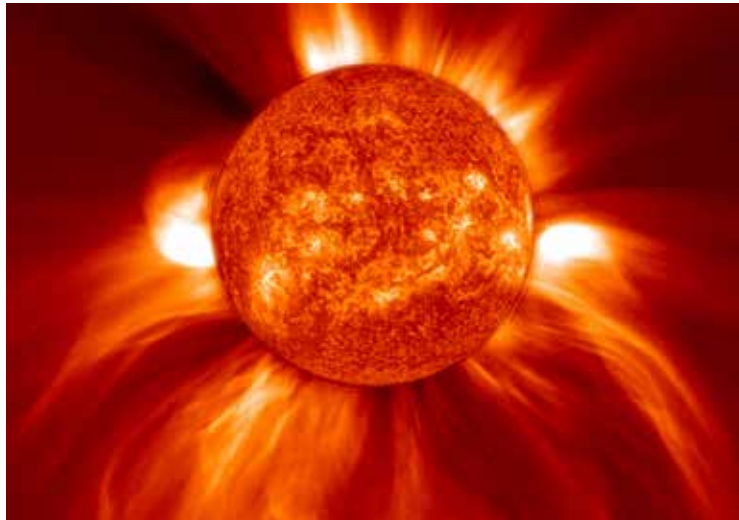
LYS & OPLYSNING

VisdomsNettet
www.visdomsnettet.dk

Lys & Oplysning

(Oversættelse Thora Lund Mollerup & Erik Ansvang)

Fra tidernes morgen er Solen og Solens lys blevet betragtet som livgiver. Solens lys eliminerer den mørke verden, og derfor er lys indbegrebet af det gode, retfærdige og sande. Lys har altid haft en central placering i verdens mange kosmologier og religiøse og åndelige traditioner. Oprindeligt forstod man det sådan, at alt i skabelsen kommer fra mørket og træder ind i lyset – fra det usynlige til det synlige. Skabelsen er et resultat af et samspil mellem de grundlæggende dualiteter.

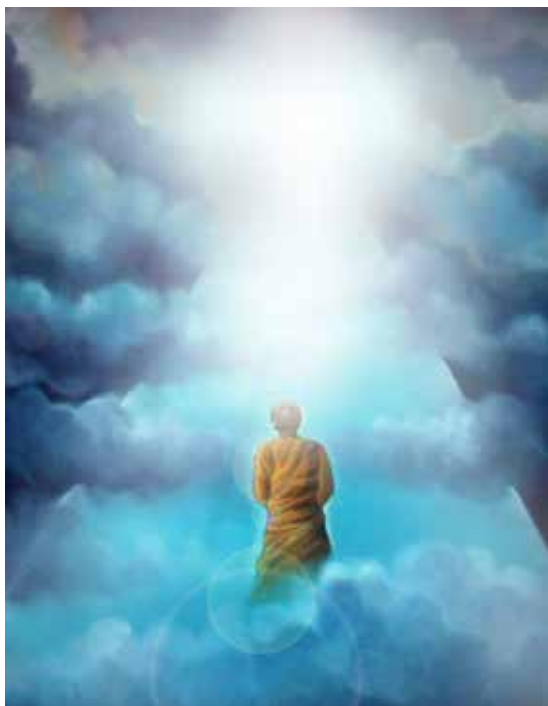
I Første Mosebog kan man læse: *"I begyndelsen skabte Gud Himlen og Jorden. Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandene. Gud sagde: 'Der skal være lys!' Og der blev lys. Gud så, at lyset var godt, og Gud skilte lyset fra mørket".* Østens kosmologier udvider dybden af forståelsen ved at omfatte flere lag af verdener, som gennemtrænger hinanden. Hinduistiske tænkere stiller flere spørgsmål, end de besvarer.

I Rig Veda står der eksempelvis: *"Endnu eksisterede hverken en skabning ("sat") eller en ikke-skabning ... hvem ved, hvorfra det hele kom i eksistens? Ingen kan vide, hvorfra skabelsen er opstået, eller om Han har eller ikke har skabt den. Han, som overvåger det i den højeste Himmel – Han alene ved – eller måske ikke ved".*¹

¹ Rig Veda 10.129

Den tibetanske buddhistiske lære præsenterer en idé om, at kilden til alt lys udstråler fra det oprindelige *tankesind*. Alle fænomeners oprindelige tilstand er en selvoplyst og selvfødt tilstand af klarhed, der ikke blev skabt af nogen. Den transcendent klarhed er identisk med kilden til alle fænomener.

Individualisering

Åndsvidenskabelig litteratur oplyser, at for mange millioner af år siden skete der en stor begivenhed på Jorden, der kaldes *individualiseringen*. I den fjerne fortid skete der en kraftig indstrømning af lys til bevidsthedslivet, som antændte den mentale gnist i menneskets animalske former. På den måde begyndte udviklingen af menneskets bevidsthed. Lyset er relateret til Logos' andet aspekt, som er sjæls-aspektet. Sjælsaspektet kvalificerer, farver og adskiller åndens essentielle renhed. En af de måder, hvorpå menneskeheden manifesterer lysets differentiering, har været via åndelige og religiøse trosretninger, der er dukket op som en reaktion på menneskets behov. Måske stammer de første antydninger af tro fra iagttagelser af naturen med dens ebbe og flod og dens tiltagende og aftagende lys. De gamle kulturer, som f.eks. Mithra-kulten² i

Romerriget, og Mitra,³ det hinduistiske modstykke, var hjørnестenen i soltilbedelsen – især ved jævndøgn- og solhvervspunkterne i den årlige cyklus. Nøglepunkterne i naturens og årets cyklus falder sammen med sjælens cykliske udvikling.

Mithraisme blev den førende religion i det sene Romerrige, og Mithra blev kaldt "Sol Invictus" – "den sejrende sol".

² Mithra er en gammel iransk gud, og iranerne kaldte Solen for Mithra.

³ Mitra er en vedisk guddom for lys og venskab, som var forbundet med Varuna.

Når Solen i sin majestæt synker under horisonten og forsvinder ud af syne hver aften, åbenbares en anden type lys, der kan minde om det fineste filigran. Mennesket i de gamle civilisationer var optaget af at afdække mysterierne, der var forbundet med nattehimmels sølvfarvede lys. Deres undersøgelser blev formuleret som myter, og dermed kunne himlen afsløre sine gåder. Det siges, at hele menneskehedens historie kan afdækkes fra de historier, der ligger skjult i de enkle myter.

Gud og lys

I den gamle lærdom blev ord for lys ofte forstået som synonymt med ordet for Gud. Lyset eller Gud blev derfor præsenteret for og forstået af menneskeheden i både den transcendent og immanente form. Menneskeheden har altid haft lysbringere. De kom for at afsløre den transcendent virkelighed i en form, der var tilpasset tidens behov og betingelser. Lærerne underviste og viste via deres liv, hvordan lyset kan kontaktes. De viste, hvordan lyset kan komme til udtryk i dagliglivets smeltedigel. Derefter opstod der tankeskoler – filosofiske og religiøse. I de følgende århundreder dukkede de op i forskellige centre overalt i verden – i Europa, Persien, Egypten, Indien og Tibet – og hver skole bidrog til en energivirvel, som åndeligt søgende blev tiltrukket af i deres søgen efter lys. Undervisningen gik fra mester til discipel ved hjælp af et strengt system, der bestod af mentale og moralske discipliner, som skabte enorm udvikling hos de få udvalgte.

Den oplyste vismand Patanjali, som iflg. nogle kilder levede så langt tilbage som 10.000 f.Kr., var den første, der nedskrev den yogiske traditions mundtlige lære. Tidligere var den i århundreder blevet overført mundtligt fra generation til generation for at hjælpe menneskeheden med at søge lyset. Senere – ca. 1500 f.Kr. – begyndte den vediske litteratur at dukke op, og den skabte grundlag for den hinduistiske religion.

Patanjali

Platon

Platon var en af de vigtigste lærere i den før-kristne æra. Hans allegorier om Solen og hulen⁴ er en klar symbolsk illustration af menneskeheden bevidsthedstilstand. Platon brugte billedet af Solen til at hjælpe med at definere den sande betydning af det gode. "Det gode", skrev han, "kaster lys på viden og forståelse". Menneskets tankesind kan derfor se virkeligheden, frigjort fra de forvrængninger, der normalt styrer forståelsen. Det gode giver mennesket mulighed for at se med det "indre øjne" og transcenderer begrænsningerne i de fysiske øjne. Platon mente at Solen testamenterede sit lys til menneskeheden, og derfor kan mennesket se verden omkring sig.

Platons hulelignelse⁵ er måske den bedst kendte undervisning fra bogen *Staten*, og her fremhæver han temaet lys og den generelle tilstand af illusion, blændværk og mørke, som er et område, hvor hovedparten af menneskeheden lever, og derfor ser de alle ting forvrængede og deformerede. De mennesker, der begynder at komme ud af hulen og træder ind i lyset, skal gennemgå mange prøver, for det er en forudsætning for, at de lærer at se, hvad der sker i den nye virkelighed. Sokrates – Platons lærer – insisterede på, at den, der er blevet oplyst, er forpligtet til at vende tilbage til hulen for at hjælpe med at befri fangerne – også selv om det medførte døden. I fortællingen inkluderer Sokrates, at den oplyste filosof er forpligtet til at stige ned fra sin fortsatte kontemplation for at dele sin forståelse med sine medmennesker i den synlige verden.

4 Se artiklen af J.J. van der Leeuw: *Fra uvirkeligt til virkeligt* på www.VisdomsNettet.dk

5 Platons hulelignelse er måske den mest kendte af hans mange metaforer, lignelser og myter. Lignelsen findes i bog VII af Platons *"Staten"*.

Buddha og Kristus

Buddha viste sig på et tidspunkt i verdenshistorien, hvor der skete en enorm indstrømning af lys fra Logos' andet aspekt, som Alice A. Bailey har beskrevet som *kærlighed-visdoms strålen*. Den var aktiv i det nordlige Indien i perioden omkring det 6. årh. f.Kr. Buddha brød med Vedanta-traditionerne, men også med den asketiske praksis, der var udbredt blandt de omvandrende tiggermunke, som var på jagt efter befrielsens lys. Buddhas fire ædle sandheder fokuserede på, at årsagen til lidelser var menneskets begær, og den ædle ottefoldige vej var en forudsætning for at gå vejen mod målet, som resulterede i *oplysning*.

Kristus – Buddhas broder – repræsenterede et andet aspekt af 2. stråle – *kærlighedsaspektet* – mens Buddha repræsenterede det første aspekt af 2. stråle – *visdomsaspektet*. I Johannesevangeliet blev Kristus omtalt som "*verdens lys*"⁶ og meget af hans undervisning drejede sig om at stimulere det indre lys. Han underviste også om det indre øjes betydning – det tredje øje – dengang han sagde: "*Øjet er legemets lys, hvis derfor dit øje er ét, vil hele dit legeme være fuld af lys*".⁷ Buddha og Kristus er de største avatarer, der indtil nu er kommet til den fysiske verden. De var ansvarlige for – sammen med deres tilhængere – at fokusere på lyset, når den store kamp skulle kæmpes for at fjerne nogle af de misforståelser, illusioner og vaner, der var opbygget i menneskets bevidsthed.

6 Johannesevangeliet, 8,12 – "*Jeg er verdens lys. Den, der følger mig, skal aldrig vandre i mørket, men have livets lys*".

7 Matthæusevangeliet, 6,22. I nyere oversættelser er "ét øje" oversat med et "sundt" øje.

Shankara

På et tidspunkt mellem 5. og 8. årh. e.Kr., viste den vise Shankara sig i Indien for at oplyse om den vediske tradition med det formål, at befri den fra nogle af de fejlvurderinger og krystalliseringer, der havde sneget sig ind i de århundreder, der var gået siden fremkomsten. Han underviste i klostervæsen og fokuserede på ikke-dualisme, dvs. monisme. Iflg. Shankara er det kun Brahman, der er virkelig, og den verden, mennesket lever i, består af maya (dvs. at den er uvirkelig). Han sammenlignede den skabte verden med en tryllekunstners trick. I sit mest berømte værk, *The Crest Jewel of Wisdom*, sagde han, at menneskers vigtigste opgave som åndelige aspiranter er at udvikle intuitionens lys. Han sagde, at sandheden kan erkendes via ræsonnement, og ikke ved hjælp af evig gentagelse af ritualer, afvaskninger og åndedrætsøvelser.

Kunst og videnskab

En af de store gaver til menneskeheden i de seneste 2.000 år har været de store fremskridt, der er sket med udvikling af intellektet. Der er strømmet lys og oplysning ind i menneskehedens tankesind, og det har resulteret i en enorm rigdom af kreative udtryk. Det kreative lys er kommet til udtryk på mange måder – herunder naturvidenskab og kunst. Et eksempel er Leonardo da Vincis⁸ malerier, som "Jomfruen på klipperne" og "Mona Lisa". Det var en kunst, der revolutionerede kunstnernes opfattelse af lys, og dermed den måde, de brugte lyset i deres malerier.

⁸ Leonardo da Vinci (1452-1519 e.Kr.).

Detalje fra Leonardo da Vincis "Jomfruen på klipperne"

Inden for naturvidenskaben opklarede Nicolaus Kopernikus⁹ nogle af de mysterier, der herskede vedr. Solen. Hans afhandling om de himmelske sfærens kredsløb blev offentliggjort lige før han døde i 1543 e.Kr., og det var begyndelsen på en naturvidenskabelig revolution, hvor man påstod, at Solen var det centrale omdrejningspunkt i solsystemet.

Hjertets vej og hovedets vej

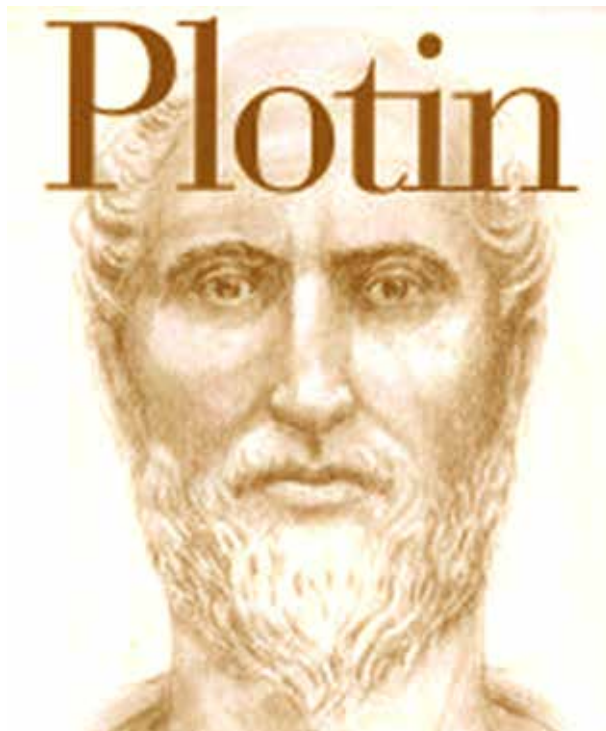
Der er mange veje, der opfylder menneskehedens forskellige behov, men til sidst fører alle veje til det samme mål. De mange forskellige veje kan i store træk opdeles i *hjertets vej* og *hovedets vej*. Fortidens cyklus på ca. 2.500 år, blev påvirket af Fiskenes tegn, og det var i høj grad en tidsalder med mystikere og hengivne tilhængere, der fulgte hjertets vej, selv om der naturligvis var mange undtagelser, især blandt de mennesker, der inkarnerede ad den videnskabelige linje. Adgang til mystikernes vej eller hjertets vej gik via dyb hengivenhed til læreren og dermed vækkelse af hjertet – kærlighedens center. Hjertets vej skaber et sikkert fundament for hovedets vej, som ofte sker på et senere udviklingstrin i den evolutionære cyklus. Uden hjertets faste fundament kan det lavere tankesind blokere for lyset fra den åndelige sol, og dermed blive "sandhedens drabsmand".

⁹ Nicolaus Kopernikus (1473-1543 e.Kr.).

Hjertets vej er energimæssigt rettet imod følelsens natur, og den er ofte ledsaget af transcendentale oplevelser, der kan opstå spontant. Her er et par eksempler:

"Da jeg var 10 eller 11 år gammel og boede på Kamarpukur, oplevede jeg første gang samadhi. Dengang jeg passerede gennem et energifelt, så jeg noget, der overvældede mig, for en Guds-vision har visse karaktertræk. Man ser lys, føler glæde og oplever, at en stor strøm stiger op i brystet, næsten som når en raket eksploderer".¹⁰

Plotin

Plotin, som var filosof i 3. årh. e.Kr., havde til opgave at puste nyt liv i det platoniske verdenssyn. I sit liv viste han, hvordan hovedet og hjertet kan smelte sammen i en syntese. Plotin oplyste, at han havde en række "oplyste erfaringer". Han skrev:

"Mange gange er det sket, at jeg blev løftet ud af kroppen og ind i mig selv, hvor jeg befandt mig uden for alt andet. Derefter oplevede jeg en fantastisk skønhed – mere fantastisk end jeg kan beskrive – og jeg erkendte enheden med den højeste orden, der manifesteres af det ædlest liv. Og jeg oplevede identitet med det guddommelige, der gennemstrømmer alt".

Kommunikation med naturen

Dr. Richard Bucke omtalte venen Walt Whitmans mystiske evne til at kommunikere med naturen. Han skrev:

"Hans største interesse så ud til at være ensomme vandreture, hvor han betragtede græsset, træerne, blomsterne, lysets spil og himlens skiftende scenerier, og hvor han lyttede til fuglene, fårekyltingerne, frøerne og naturens utallige lyde. Det var tydeligt, at

¹⁰ Sri Ramakrishna: *The Gospel of Sri Ramakrishna*, s. 176

det var en interesse, der gav ham en fornøjelse, som var langt udover, hvad den giver andre mennesker. For ham havde alt i naturen tilsyneladende en tiltrækning. Alle syn og lyde behagede ham tilsyneladende. Han udstrålede kærlighed, og jeg tror, han holdt af alle de mænd, kvinder og børn, han så, selv om jeg aldrig har hørt ham sige, at der var nogen han specielt kunne lide”.

Oplysning

Vejen – uanset om det er hovedets vej eller hjertets vej – fører til sidst til en ny og udvidet bevidsthedstilstand, som ofte kaldes *oplysning*. Men det vil være en fejltagelse at betragte oplysning som et mål i sig selv, for i virkeligheden er det begyndelsen på den endeløse vej til *befrielse*. Ordet oplysning er bl.a. defineret som *”at gøre lysende”* og *”at skinne”*. Det er pga. den voksende tilførsel af lys og den voksende evne til at lade det indre lys skinne eller udstråle, at den endelige transformation forekommer, og det er det, der menes med oplysning. Vajrayana-læren¹¹ i den tibetanske buddhisme betragtes som en af de mest avancerede kundskaber om de skridt, måder og midler, der fører til oplysning. Undervisningen indeholder de trin, der kan hjælpe den enkelte med at bryde gennem væggene i de bindinger, der indespærrer personligheden, og forene den med bevidsthedens uendelige vidder, hvor alt er muligt.

Hvad er virkelighedens natur?

Efter den korte præsentation af lysets åndelige betydning vil det måske være passende at slutte med historien om den romerske kejser Julian, dengang han ankom i Antiokia i 362 e.Kr. for at organisere sit felttog mod perserne. Julian var en ivrig studerende af filosofi og religion, og derfor inviterede han alle byens filosoffer og vismænd med som publikum. Da alle var samlet, stillede han dem et spørgsmål: *”Hvad er virkelighedens natur?”* De diskuterede hviskende og med stor alvor indbyrdes, og efter et stykke tid nikkede de, fordi de havde nået en gensidig aftale. En af dem trådte frem og svarede: *”Hvad er virkelighedens natur? – Det lys, man ser overalt, er en inkarnation af Det Rene Tankesind”*. Kejser Julian skrev senere til sin ven:

¹¹ Vajrayana kaldes også diamantvejsbuddhisme eller tantrisk buddhisme. Det er en af de tre store hovedretninger inden for buddhismen.

Edward Armitage: Kejser Julian

"Fønikerne, som fra deres klogskab og uddannelse er i besiddelse af stor indsigt i guddommelige emner, har en god forståelse for doktrinen om, at den universelt diffuse udstråling er en del af 'stjernerne sjæl'."

VidsomsNettet

www.vidsomsnettet.dk